

ИНЖ. ГЕОРГИ МАТОВ

Текстът е част от книгата на Стефан Саранеделчев "164 казанлъшки учители от 50-те и 60-те години на XX в." (изд. Кота, 2021 г.) и е публикуван с незначителни редакции за целите на Есториум с позволение на автора.

Трите му имена са Георги Матов Иванов и през първите години, като учител в Техникума по механотехника и електротехника (ТМТЕ) - Казанлък е бил известен като Георги Иванов, при постъпването на учителя по математика със същите имена, решава да ползва бащиното си име.

Роден е на 29 септември 1912 г. в с. Махалата, сега гр. Искър, Плевенска област в земеделско семейство. Начално и прогимназиално образование завършва в родното си село и от 1926 г. започва да помага на родителите в земеделското им стопанство. Това не го удовлетворява, защото у инж. Георги Матов жаждата за повече знания не пресъхва. Негов братовчед е Петър Стайковски, започнал работа още през 1926 г. като учител-счетоводител в основаното една година преди това Държавно практическо механотехническо училище - Казанлък. Търси съдействие от него и през 1931 г. постъпва като ученик в това училище. Завършва тригодишния му курс през юли 1934 г. и веднага е приет на работа като шлосер в „Арсенал“. На 1 март 1935 г. е взет да служи редовна военна служба. Разбира, че се набират кандидати за пилоти и се явява през май същата година пред изпитна комисия на летище Божурище. От цялата казанлъшка околия са одобрени само двама - той и Христо Цанков от с. Шипка. Обучението му започва в Казанлък, като на 2 юли 1935 г. се качва за първи път на самолет. На 1 октомври 1936 г. е изпратен на стаж като стажант-летец в Божурище, а на 2 февруари 1937 г. преминава на свръхсрочна служба като кандидат подофицер. По случай рождението на престолонаследника княз Симеон на 16 юни 1937 г. със заповед на цар Борис III е произведен в подофицер, а от началото на 1939 г. е назначен за инструктор-летец на летище Асен, Казанлъшко. Продължава неговата неудовлетвореност от придобитото до този момент образование и започва усилена подготовка като частен ученик през периода 1939–1941 г. Явява се на изпити за завършване на 7-ми и 8-ми гимназиални класове (сегашни 11-ти и 12-ти) в Средното техническо училище Карлово.

Дипломира се като среден техник амбицията му е да продължи да следва висше инженерно образование. На 15 септември 1942 г. по собствено желание се

уволнява от военна служба и малко след това заминава за гр. Щутгарт, Германия, където първо се записва в курсове за изучаване на немски език, а след това постъпва в тамошната политехника, като студент по машинно инженерство. Поради зачестилите бомбардировки над града от англо-американската авиация през пролетта на 1943 г. се премества във Виена и продължава висшето си образование във Виенската политехника. Тенденцията на политическа преориентация на България при правителството на Константин Муравиев в началото на септември 1944 г. е причината Хитлер да забрани по-нататъшното обучение на български студенти и пред тях е поставен ултиматум или да се включат в българска военна част под командването на германците, или да работят в немски завод. Георги Матов избира второто и започва работа във фабрика за ел. мотори на фирмата АЕГ във Виена. При навлизането на българските войски успява през април 1945 г. да отиде до гр. Надканиджа (Унгария) и с тяхна помощ след 15-дневно пътуване през май същата година да се прибере в България. Отива при родителите си в родното село и се включва в земеделската работа, но не го напуска мисълта да продължи висшето си образование. За съжаление при кандидатстването в Държавната политехника - София му признават само два от изпитите взети в немските политехники. Дипломира се като машинен инженер през 1952 г. и при задължителното държавно разпределение поради отличния си успех има право да избира къде да бъде назначен. Той предпочита да го назначат на вакантно място за учител във вечерното обучение на казанлъшкия механотехникум, където ръководител е заместник-директорът на техникума Дончо Русевски. Вероятно водещо значение за неговия избор е обстоятелството, че вече е учил, живял и работил в Казанлък, има роднини в този град, както и авторитетния учител в механотехникума Стефан Дундаков, който му е съселанин. През 1956 г. при назначаването за директор на Иван Цанев е прехвърлен да преподава и в дневния техникум. Преподавал е по дисциплините "Якост на материалите", "Механика", "Конструктивно чертане", но основната дисциплина, с която го свързват повечето випуски е, "Машинни елементи". Пенсионира се през 1972 г.

Инж. Матов бе един от учителите в ТМТЕ, които се ползваха с най-голямо уважение и от колегите си, и от учениците. Много спокоен, уравновесен човек. Вероятно и тези негови качества са му помагали при упражняване професията на летец. Навремето съм слушал от странични хора интересни случаи свързани с Георги Матов, които доказват неговото самообладание в напрегнати моменти от летателната му практика. Спомням си за разказано от един бивш самолетен техник служил с Матов: След излитането му със самолета, техниците от летището забелязват, че десният колесник на самолета е повреден. Техникът започва да

прави от земята знаци с дясната си ръка с обувка. Матов вижда знаците и разгадава за какво го предупреждава техникът и приземява самолета по такъв начин само на левия колесник, че няма никакви неприятни последици.

Георги Матов много добре обясняваше преподаваната от него учебна материя и бе винаги доброжелателно настроен към учениците. Рядко се случваше при него да има слаби оценки. Независимо от това, директорът инж. Хр. Гъдев разказва за една забавна случка: *„Веднъж бил в час в кабинета на приземния етаж. Какво е станало не знам, но без Матов да разбере учениците му взели учителското тефтерче. Идва при мен и вика: „Другарю Гъдев, взели са ми бележника, какво да правим?“, Не се притеснявам - му отговарям, - те са ти го взели и където има грешки, ще ги поправят и ще ти го върнат.“ Мина най-много ден и дойде да ме уведоми, че са намерили начин да му го върнат. Но инж. Матов бе добре подготвен учител и го имахме като един от най-стабилните преподаватели-инженери.“*

Беше и влюбен в планината и често правеше походи из Стара планина, включително и с ученически групи. Под негово водачество една група от випуск 1962 г. - 1966 г. направи през октомври 1965 г. няколкодневен поход из Централния Балкан, при който от Калофер се изкачи до хижа „Рай“, постави там плоча в памет на трагично загиналия две години преди това казанлъшки алпинист Стефан Викторов Даков - възпитаник на ТМТЕ, след това нощува и в хижа „В. Левски“, а после през х. „Балкански рози“ и х. „Хубавец“ слезе в Карлово и с влака се прибра.

Според сина му Милко Иванов към края на 60-те години от общината са имали намерение да отчуждят къщата им и да построят жилищен блок. Това принудило свикналия да поддържа двор с различни растения Матов да започне строеж на вила в околностите на с. Енина и след завършване на вилата се отдал да поддържа прекрасния ѝ засаден с цветя и зеленчуци неин двор. Вероятно мнозина от учениците му си спомнят, че често са го виждали как бодро въртеше педалите на едно юношеско колело по пътя за с. Енина.

През 1955 г. сключва граждански брак с Тонка Христова Райкова от Казанлък. Двамата имат син Милко.

Георги Матов Иванов почива на 21 юни 2007 г. в Казанлък.